

Poikkeuksellinen hintaralli

Ruoka kallistuu nyt nopeinta tahtia 40 vuoteen, eikä nousupaine ole hellittämässä lähiaikoina. Hintojen nopean nousun taustalla ovat etenkin alhaiset varastot, Ukrainan sota ja kustannusten nousu.

Teksti Nina Broström – Graafit Berry Creative

RUOAN hinnan ennakoitaan nousevan tänä vuonna jopa 10 prosenttia. Tahti ylittää yleisen inflaatiövauhdin. Viimeiset viisi vuotta ruoan vuosittainen hintavaihtelu oli alle kaksi prosenttia. Ruoan hinnan nousun ennakoitaan jatkuvan ensi vuoden alkupuolella. Paljon kuitenkin riippuu globaalin markkintilanteen kehityksestä sekä tämän vuoden sadosta.

Suomalainen keskimääräinen kotitalous

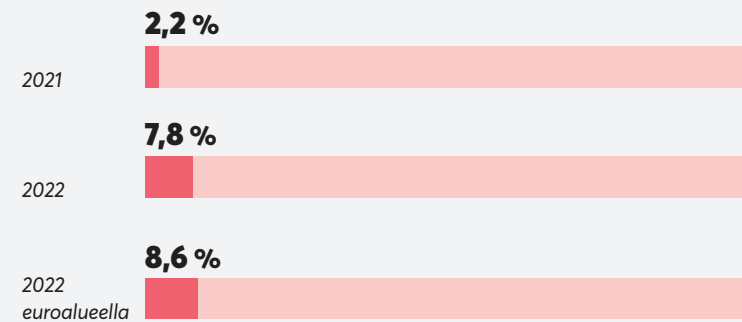
Ruokamenojen osuus kotitalouksien koko kulutuksesta on

12,5 %

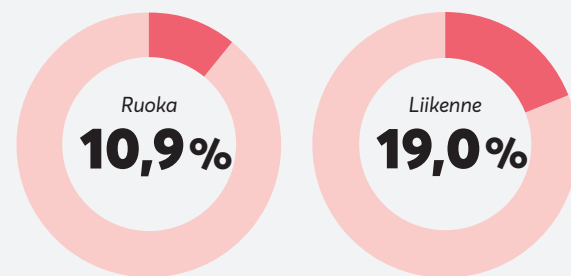
Ruokalasku voi kasvaa yli

500 €

Yleinen inflaatio vuositasolla (luvut kesäkuulta 2022)

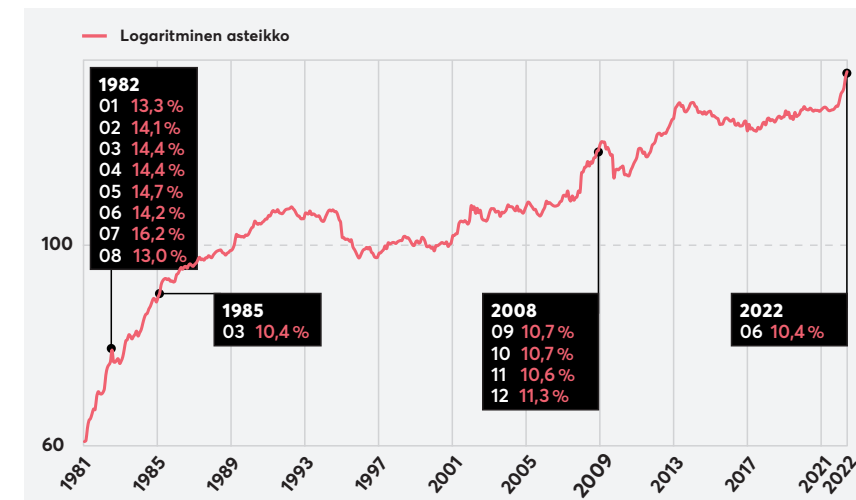

Ruokakuluja enemmän nousivat vain liikenteen kustannukset (luvut kesäkuulta 2022 verrattuna vuoden takaiseen)

Elintarvikkeiden hintojen nousu eri vuosikymmeninä

Lähde: Tilastokeskus / Kristiina Nieminen

JOS ENNUSTE 10 prosentin ruoan hinnan noususta tänä vuonna pitää paikkansa, elintarvikkeiden hinnat kallistuvat nopeinta tahtia sitten loppuvuoden 2008 (syys-joulukuu, nousua hieman yli 10 %). Viimeksi elintarvikkeet kallistuivat pidempikestoisesti yli 10 prosentin vauhtia vuonna 1982 (tuolloin yli 10 % nousuvauhti mitattiin tammi-elokuussa).

Elintarvikkeiden hintojen muutos tämän vuoden kesäkuussa (% vuosimuutos)

Kala ja äyriäiset	27,3
Liha	16,3
Alkoholittomat juomat	16,0
Ruokaöljyt ja rasvat	14,2
Maitotuotteet, juusto ja kananmunat	12,0
Vihannekset	10,4
Viljatuotteet ja leipä	7,9
Hedelmät ja marjat	5,5
Ruokavalmisteet, muut	5,4
Sokeri, hillot, hunaja, suklaa ja makeiset	4,6

Mistä nousupaineet johtuvat?

- VIIME** vuoden sadot jäivät heikoiksi, joten varastotasot olivat monilta osin ennätysalhoiksi.
- UKRAINAN** sota ja Venäjän sanktiot aiheuttivat markkinoille tarjontashokin.
- ENERGIAN** ja öljyn hinnan nousut heijastuvat ruoantuotantoon.
- RAAKA-AINEIDEN**, lannoitteiden ja muiden tuotantopanosten hinnat ovat nousseet.
- TUOTANTOKETJUJEN** ja rahdin kustannukset ovat kasvaneet merkittävästi.
- MAATALOUDEN** kannattavuus on heikko ja tuottajain hinnat matalat, mikä ajaa tuottajia nostamaan hintoja.
- YHÄ HARVEMPI** tuottaja saa tehtyä työt ilman palkattua työvoimaa, jolloin työvoimakustannukset ovat kasvaneet.

Mitä vaikutuksia ruoan hinnan nousulla on?

- INFLAATIO** kiihtyy, reaaliostovoima heikkenee (=kotitalouksien tuloista enemmän menee välttämättömyyshyödykkeisiin).
- KOTITALOUKSIEN** luottamus rapistuu, köyhimpien asema heikkenee.
- PAINE** palkankorotuksiin voimistuu.
- KULUTTAJIEN** ostokäytös muuttuu eli siirrytään halvempiin tuotteisiin.
- MAHDOLLISUUDET** säästämiseen ja investointeihin vähenevät.
- KOKONAISKYSYNTÄ** vähenee ja talouskasvu hidastuu, kun kulutusta leikataan.
- PALVELUT** kallistuvat.
- TALOUDEN** taantuman ja stagflaation mahdollisuus kasvaa.

Lähteet: Maa- ja elintarviketalouden suhdannekatsaus 2022 (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 44/2022), Luonnonvarakeskus ja Tilastokeskus